

Formování a rozvoj kolektivů vojáků z povolání pluku

Kolektivy vojáků z povolání tvoří jádro bojové síly naší armády. Za řízení velitelů, vybavených nedílnou velitelskou pravomocí, zabezpečují bojovou pohotovost a usilují o účinné vedení podřízených. Školí a vychovávají vojáky, organizují jejich výcvik a každodenní život podle řádů, soustavně upevňují vojenskou kázeň a morálně politický stav.

Významnou roli sehrávají kolektivy vojáků z povolání ve zvyšování bojové připravenosti. Napomáhají vojákům z povolání zvládnout potřebné vojenskotechnické, vojenskoodborné znalosti a prohlubovat jejich politickou vyspělost. Působí na výkonnost každého člena kolektivu a posilují jeho odpovědnost za svědomité plnění uložených úkolů. V kolektivu získávají vojáci z povolání potřebné praktické zkušenosti z výcviku a výchovy vojáků a z tohoto hlediska je vědecká organizace práce kolektivu nenahraditelnou školou pro každého důstojníka a praporčíka.

Kolektiv vojáků z povolání je zároveň sociálním uskupením, v němž se formují a rozvíjejí vztahy přátelství a soudružské vzájemné pomoci. Vytváří se v něm sociálně psychologické klima, které příznivě ovlivňuje rozvoj žádoucích odborných, politických a mravních kvalit vojáků z povolání. Členové kolektivu podřizují své osobní zájmy kolektivním cílům a celospolečenským potřebám, angažují se za splnění uložených úkolů.

Z tohoto hlediska představuje kolektiv vojáků z povolání vyšší kvalitu uspořádání a organizované činnosti než pouze organizačně vytvořená skupina. Vyznačuje se

jednotou cílů činnosti s celospolečenskými zájmy, vysokou úrovní společenské prospěšnosti a efektivnosti činnosti, ideově politickou jednotou, přesným organizačním uspořádáním, uvědomělou vojenskou kázní a vztahy spolupráce a vzájemné pomoci.

Stručně nastíněné pojetí kolektivu je pokládáno za základní metodologické východisko pro posuzování vzniku a rozvoje kolektivů vojáků z povolání. Kolektivem tudíž není každá vojenská jednotka či štáb, kde vojáci z povolání vykonávají svěřené funkce a plní vojenské povinnosti. Organizační formu není možné povyšovat na kolektiv, který dosahuje těsnějšího propojení mezi celospolečenskými skupinovými a individuálními zájmy a vyšší úrovně vzájemných vztahů. Cílevědomé úsilí velitelů a politických pracovníků je třeba zaměřovat k tomu, aby se u skupin vojáků z povolání utvářely a rozvíjely znaky, které jsou charakteristické pro kolektiv, pro tuto vyšší formu sociální organizace.

Kolektivy vojáků z povolání se vytvářejí v závislosti na organizační struktuře ČSLA. V pluku rozlišujeme podle vojenskofunkčního uspořádání dva druhy základních kolektivů vojáků z povolání: **kolektiv vojáků z povolání velitelství pluku a kolektiv vojáků z povolání praporu**. V těchto kolektivech se důstojníci a praporčíci vzájemně dobře znají, jsou v každodenním pracovním styku a podílejí se na plnění společných úkolů.

V teorii a praxi se ovšem můžeme setkat s názorem, že kolektiv vojáků z povolání je v pluku jen jeden a tvoří jej všichni

vojáci z povolání. V tak velkém sociálním uskupení se však všichni důstojníci a praporčíci nemohou každodenně stýkat, společná činnost a meziosobní vztahy mají převážně zprostředkovaný charakter. Pluk pozůstává z různých základních vojenských kolektivů a vyznačuje se znaky spíše větších sociálních uskupení. V důsledku toho mají pro utváření vztahů vzájemné spolupráce a pomoci osobní odpovědnost za splnění uložených úkolů, pro využívání výchovného vlivu a upevňování vojenské kázně rozhodující význam kolektivy vojáků z povolání na praporech a velitelství pluku.

Kolektivy vojáků z povolání velitelství pluku a praporu, jimž věnujeme pozornost, jsou typem fidičních kolektivů. Jádrem jejich činnosti je řízení, zejména organizace vojenského života, výchvy a výchovy vojáků. Zaujímají vedoucí postavení v pluku, které vyplývá ze zastávaných služebních funkcí a vojenských hodností vojáků z povolání. S tím souvisí i vyšší úroveň odpovědnosti a míra povinností důstojníků a praporčíků.

Členové kolektivu vojáků z povolání jsou hlavními nositeli politických, odborných a technických znalostí, bojových a výcvikových zkušeností, pokrokových tradic pluku. Charakterizuje je oddanost komunistické straně a socialistickému zřízení, vysoká úroveň všeobecné, politické a odborné připravenosti. Pro výkon služebních funkcí mají patřičné vzdělání a potřebnou kvalifikaci.

Důležitou charakteristickou zvláštností kolektivů vojáků z povolání pluku je jejich poměrně velká různorodost. Tvoří je vojáci z povolání, kteří jsou si navzájem nadřízení a podřízeni, různého profesního zaměření (velitelé, političtí pracovníci, technici, štábní a týloví pracovníci), hodnostně vyšší i nižší, služebně a věkově starší a mladší, na různé ideové, politické, odborné, mravní a kulturní úrovni. Pozitivní skutečností při tom je, že většina vojáků z povolání je kandidáty nebo členy KSČ, což vytváří příznivé podmínky pro účinnější sjednocování osobních, kolektivních a celospolečenských zájmů, pro vytváření politické a ideové jednoty kolektivu.

Utváření kolektivů vojáků z povolání pluku je dlouhodobým a složitým procesem. V jeho průběhu se prohlubuje jednota individuálních, kolektivních a celospolečenských zájmů, zvyšuje organizovanost činnosti a soudružské spolupráce a vzájemné pomoci, vzniká sociálně psy-

chologické klima, které příznivě ovlivňuje růst odborné a politické připravenosti důstojníků a praporčíků. Vojáci z povolání v podmínkách tohoto kolektivu si uvědomují hlouběji požadavek nezbytnosti kvalitního plnění úkolů bojové a politické přípravy, aktivně se podílejí na řešení přetrvávajících problémů a nedostatků, uvádějí v soulad své jednání s cíli a úkoly kolektivu.

V konkrétních podmínkách vývoj kolektivu neprobíhá vždy jednoznačně po vzestupné linii. Po určitou dobu může kolektiv dočasně stagnovat nebo dokonce ztrácet své kvality (např. v důsledku vysoké obměny vojáků z povolání, přetrvávajících konfliktů ve vzájemných vztazích mezi důstojníky apod.). Časová dimenze zformování kolektivu je rozdílná, nejčastěji se pohybuje od jednoho roku do dvou let. Lze ji zkracovat nebo naopak se může prodlužovat, a to v závislosti na úrovni politicko-výchovné práce v kolektivu. Účinná ideologická práce, která má nesporně pozitivní vliv na utváření morálně politických, ale i vojenskoodborných kvalit důstojníků a praporčíků, napomáhá upevňování kolektivu, je jedním ze základních předpokladů jeho vzniku a rozvoje.

Současně je potřebné si uvědomit, že vývoj kolektivu není nikdy dokončen. Jeho další rozvoj je spojen s vytvářením vyšších cílů a plněním náročnějších úkolů. Dochází ke zdokonalování organizace činnosti, rozvíjení meziosobnostních vztahů, zvyšuje se odpovědnost členů za svěřenou oblast úkolů a vůči kolektivu.

Hlavní a rozhodující úlohu při utváření kolektivu vojáků z povolání má **velitel**, který se ve své činnosti opírá o politického pracovníka a stranickou organizaci. Velitel, vybavený nedílnou velitelskou pravomocí na stranickém základě, odpovídá za bojovou a politickou přípravu, vojenskou kázeň a morálně politický stav podřízených, za stav a udržování techniky a jiného materiálu. Osobně řídí a uskutečňuje výcvik a výchovu vojáků, pečuje o uspokojování jejich potřeb. Stranická organizace, která je jádrem, inspirující a usměrňující silou kolektivu, vychovává vojáky v duchu idejí marxismu-leninismu a k oddanosti KSČ. Upevňuje nedílnou velitelskou pravomoc na stranickém základě, mobilizuje vojáky k zabezpečení vysoké bojové pohotovosti a k odpovědnému plnění úkolů bojové a politické přípravy. Tím významně přispívá i k upevňování kolektivu.

Na tom, jak velitelé dovedou politicky vést, odborně připravovat a vychovávat

podřízené, závisí ve značné míře dosažené výsledky kolektivů. Úspěchů dosahuje velitel, u něhož jsou v jednotě požadované odborné, politické a mravní kvality, jenž uplatňuje účinný styl řízení. Vědecký styl řízení velitele, který představuje racionální uspořádání pracovních podmínek a pracovních činností velitele k dosažení příznivého poměru mezi vynaloženým úsilím a dosaženými výsledky, je jednou ze základních podmínek vzniku a rozvoje kolektivu. Proto je zapotřebí neustále se zamýšlet nad možnostmi, jak zdokonalovat styl řízení velitelů.

Úsilí o zdokonalování stylu řízení se musí stát záležitostí všech stupňů velení. „Komunistický velitel a ostatní služební funkcionáři je třeba v procesu řídicí činnosti vést a učit pozornému vztahu k lidem, číst pro nové, snažit se pracovat lépe a s větší výsledností, umění hodnotit politické dopady jejich řídicí práce. Vytvářet u nich stále pevnější návyky a rozvíjet schopnost opírat se o sílu stranického aktivu.“ [Celoarmádní stranický aktiv k rozpracování a realizaci závěrů XVII. sjezdu KSČ v Československé lidové armádě, s. 17.]

Cíl a obsah sociálního rozvoje kolektivů vojáků z povolání pluku

Významným a neoddelitelným rysem kolektivu je snaha jeho vedoucího a členů o neustálý postup vpřed. Úsilí za dosažení vytyčených cílů a splnění uložených úkolů je důležitým motivem činnosti každého člena a celého kolektivu. Proto **vytyčení a realizace soustavy perspektiv** je jednou z důležitých podmínek rozvoje každého kolektivu vojáků z povolání.

Při stanovení perspektiv pro kolektiv vojáků z povolání se vychází ze společenských potřeb a požadavků, které jsou shodné pro všechny kolektivy. Obecným cílem rozvoje kolektivu vojáků z povolání je zvýšení efektivnosti a výkonnosti jeho činnosti, zdokonalení jeho sociální a kvalifikační struktury, zlepšení pracovních a životních podmínek vojáků z povolání a stále vyšší uspokojování jejich materiálních a duchovních potřeb v souladu s možnostmi společnosti a nároky na výkon vojenského povolání. Jelikož se však kolektiv vojáků z povolání pluku vyznačuje určitými zvláštnostmi, je třeba, aby soustava perspektiv respektovala jejich specifika.

V důsledku toho velitel, kromě konkretizace obecného cíle, stanoví i dílčí cíle, které konkrétněji určují směr společné činnosti. Přitom je třeba, aby vycházel z reálných

Z teorie i praxe je dostatečně známo, že účinný styl řízení velitele, který se vyznačuje jednotou politických a odborných přístupů při vedení podřízených, umožňuje dosahovat žádoucí úrovně pracovních výsledků, vojenské kázně a morálního politického stavu. Naproti tomu velitel, uplatňující málo účinný styl řízení, který je charakteristický snahou splnit úkoly za každou cenu bez ohledu na potřeby a požadavky podřízených, dosahuje výrazně nižší úrovně pracovní výkonnosti, vojenské kázně a pracovní iniciativy u svéřízeného kolektivu.

Schopnost efektivně řídit kolektiv vojáků z povolání patří k nejdůležitějším a nejvzácnějším kvalitám velitele. Velitel tyto kvality získává v průběhu př. pravy na výkon služební funkce a dále si je rozvíjí v procesu aktivní činnosti, při plnění úkolů výcviku a výchovy vojáků. Je nesporné, že tam, kde se neustále pečuje o ideově politický a odborný růst vojáků z povolání, kde velitelé pochopili potřebu soustavného zdokonalování stylu řízení, je také dosahováno vyšší úrovně rozvoje kolektivů vojáků z povolání pluku.

ných možností kolektivu. Znalost odborných, politických a mravních kvalit vojáků z povolání umožňuje přesně stanovit zaměření jejich dalšího zdokonalování, blíží a vzdálenější perspektivy kolektivu. Stejně důležité je určit dílčí cíle kolektivu s ohledem na dosaženou etapu jeho rozvoje. Jiné dílčí cíle bude mít kolektiv, který se teprve zformoval a dosahuje průměrných výsledků, nebo kolektiv, který je vyspělý po všech stránkách a dosahuje dobrých a výtečných výsledků při plnění úkolů.

Správně řízený kolektiv vojáků z povolání se tedy vyznačuje soustavou přiměřených perspektiv, které mu umožňují postupovat od nižší úrovně k vyšší. Stává se ovšem, že se kolektiv narazí vytyčenými příliš vysokými a vzdálenými cíli. Kolektiv tím, že se je snaží splnit a nedaří se mu to, může ztratit důvěru ve vlastní síly a přestat důvěřovat i velení. Ztráta důvěry ve vlastní síly oslabuje zájem vojáků z povolání o plnění úkolů a soudružské vztahy uvnitř kolektivu.

Zkušeni velitelé postupují při vytváření soustavy perspektiv tak, že nejdříve vytvářejí osobní perspektivy pro každého důstojníka či praporečníka, které jsou konkrétní a z nich vyvozují perspektivy pro kolektiv. Přitom usilují, aby dílčí perspektivy

byly mezi sebou sladěné a umožňovaly kolektivu dosáhnout stěžejních cílů.

Z obecného a dílčích cílů vyplývá obsah sociálního rozvoje kolektivů vojáků z povolání, který je velmi široký a rozmanitý. Za těchto podmínek vymezení obsahu rozvoje kolektivů vyžaduje soustředit se na hlavní oblasti, jež mají rozhodující vliv na jeho rozvoj. V odborné literatuře se nejčastěji uvádějí tyto čtyři hlavní oblasti sociálního rozvoje kolektivů:

- zkvalitňování sociální struktury kolektivů,
- zlepšování pracovních podmínek,
- zlepšování životních podmínek,
- komunistická výchova a rozvoj iniciativy.

Zkvalitňování sociální struktury kolektivů vojáků z povolání zahrnuje především zvyšování kvalifikace důstojníků a praporčíků, jejich vojenskoodborných, politických a mravních kvalit, utváření a rozvíjení soudružských vztahů v kolektivu. Jde o dlouhodobější opatření, která sledují kvalitní výkon služebních funkcí vojáků z povolání a zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti vojenských jednotek a útvarů.

Zdokonalování profesně kvalifikační struktury je základem úspěšného plnění úkolů a rozvoje všech dalších stránek života kolektivů. Absolvováním vojenské školy vojenskotechnická a vojenskoodborná příprava důstojníků a praporčíků zdaleka nekončí, ale probíhá po celou dobu jejich výkonu služebních funkcí. Vojáci z povolání si v krátkých termínech osvojují moderní zbraně a techniku, způsoby vedení bojové činnosti, nové poznatky z různých vojenskovedních oborů. Ke zdokonalování připravenosti a formování požadovaných kvalit důstojníků a praporčíků přispívá získávání vlastních zkušeností z velitelských zaměstnání a výcviku. Praktický výkon služebních funkcí vojáků z povolání je bohatým zdrojem jejich odborného růstu. V míru jsou neefektivnějšími prostředky, které umožňují zvyšování odborné připravenosti, bojové hotovosti služby, taktická cvičení a bojové střelby.

Někteří vojáci z povolání, ačkoli jsou dostatečně vzděláni, nedosahují žádoucích výsledků. Příčinou bývá zpravidla absence potřebných praktických zkušeností. Z tohoto hlediska je potřebné, aby nadřízení velitelé a politické orgány vytvářeli novým vojákům z povolání optimální podmínky pro urychlené zvládnutí služebních funkcí a poskytovali jim účinnou pomoc. Tento požadavek je v současnosti znásobován

tím, že ve vojenských jednotkách a štábech existuje poměrně častá obměna důstojníků a praporčíků ve funkcích.

Soulad mezi dosaženou úrovní kvalifikace a vykonávanou služební funkcí je důležitým faktorem utváření vztahů důstojníka k vojenské službě. Není-li plně využíváno kvalifikace důstojníka, práce ho nespokojuje a jeho zájem o odborný růst je minimální. A naopak, což bývá v praxi častější, jestliže důstojník nezvládl všechny potřebné kvalifikační požadavky na vykonávanou funkci, dosahuje pouze průměrných či podprůměrných výsledků a k rozvoji jeho odborných schopností nedochází.

Jedním z důležitých a aktuálních úkolů rozvoje kolektivů vojáků z povolání je utváření a rozvíjení soudružských vztahů mezi jejich členy. Je dostatečně známo, že vztahy vzájemné spolupráce, pomoci a důvěry mají velký vliv na výkonnost kolektivů a pracovní spokojenost vojáků z povolání. A naopak, konflikty, lhostejnost, nedůvěra a neochota ke spolupráci plnění úkolů jen ztěžují. Poznatky z praxe potvrzují, že pozitivní vztahy mezi členy kolektivů posilují důvěru důstojníka v sebe, ve své schopnosti při řešení složitých situací, úspěšně plnit náročné úkoly vojenské služby.

Soudružské vztahy se v kolektivu nevytvářejí automaticky, nejsou živelným výsledkem společné služby vojáků z povolání. Utváření a rozvoj oficiálních (služebních) i neoficiálních (přátelských) vztahů je třeba dovedně a citlivě usměrňovat, usilovat o to, aby byly v souladu s požadavky vojenské přísahy, řádů a norem socialistické morálky. V podstatě jde o to, aby se kolektivistické uvědomění a chování stalo normou pro každého člena kolektivu. Velitel přitom nesmí zapomínat na to, že takového cíle je dosahováno postupně a je příznáčný pro vyspělý kolektiv.

Utváření a rozvíjení soudružských vztahů v kolektivech je dosud slabší stránkou činnosti velitelů. Zejména poznávání a ovlivňování neoficiálních vztahů se nevěnuje dostatečnou pozornost. Velitelé si jich často všimají až tehdy, když se projevuje negativní vliv jednotlivců a skupin v kolektivu. Nesporně výhodnější je investovat úsilí do zlepšení výchovné práce, než řešit lhostejné, povýšenecké a přezíravé vztahy v kolektivu.

Zlepšování pracovních podmínek vojáků z povolání zahrnuje především vytváření příznivých materiálně technických, organizačních a sociálně psychologických podmínek pro jejich služební činnost. Výrazně

se v nich promítá specifika vojenské služby, zejména nepřetržitá bojová pohotovost, nedílná velitelská pravomoc a přísný vojenský režim, duševní a fyzická náročnost vojenského povolání.

Materiálně technickou složku pracovních podmínek vojáků z povolání tvoří zejména prostředky velení a řízení, které při efektivním používání usnadňují činnosti, zkracují dobu přípravy vojáků a převyšují účinnost bojových a zabezpečovacích prostředků. Zavádění nových technických zařízení vyžaduje v řadě případů vyšší nároky na řízení, zvládnout práci v novém prostředí. Důležitou součástí materiálně technických prostředků jsou výcviková zařízení a pomůcky, které zefektivňují proces výcviku při značných materiálních a časových úsporách.

Organizační podmínky pro fungování a rozvoj kolektivu určují normy příslušných platných zákonů, vojenských řádů a předpisů, které stanoví požadavky na bojovou pohotovost a připravenost, povinnosti jednotlivých funkcionářů, požadavky na jednání a chování vojáků z povolání, vojenský režim života. Znalost norem organizačních podmínek je základním předpokladem jejich plnění a využívání pro další rozvoj kolektivu.

V současnosti z organizačních podmínek vystupuje do popředí úkol všestranně zdomakovat řídicí činnost. Zvláště důležité je dosáhnout toho, aby se dodržovaly plány bojové a politické přípravy, úkoly ukládaly s dostatečnou časovou rezervou, kontrolní činnost nezaměřovala pouze na chyby s nedostatky a nepřeceňovala administrativní činnost na úkor živé organizátorské práce s podřízenými. Nedostatky v této oblasti snižují efektivnost výcviku a výchovy vojáků a neumožňují vytvářet lepší pracovní podmínky vojákům z povolání.

Sociálně psychologická stránka pracovních podmínek se projevuje především v pracovní atmosféře a vztahu vojáků z povolání k plnění služebních povinností. Vyšší náročnost vojenské služby vyžaduje, aby se sociálně psychologickým podmínkám rozvoje kolektivů věnovala trvalá pozornost. Velitelé by měli více docenovat časné a objektivní hodnocení podřízených, využívat všech prostředků motivace k podněcování pracovní výkonnosti a aktivity vojáků z povolání.

Pracovní sféra zdaleka nevyčerpává životní činnosti vojáků z povolání. Ačkoli je vojenská služba časově a duševně náročná, musí vojáci z povolání uspokojovat své rozmanité zájmy a záliby, regenerovat své psychické a fyzické síly. **Zlepšování ži-**

votních podmínek důstojníků a praporčíků je tudíž důležitou oblastí rozvoje kolektivů vojáků z povolání, která zahrnuje zlepšování materiálního zabezpečení, rozvíjení zájmů a zálib, bohatý osobní život a obnovu psychických a fyzických sil. Životní podmínky ovlivňují vztah k vojenskému povolání, působí na pracovní spokojenost a aktivitu vojáků z povolání. Povinnosti velitelů je, jak ukládá Řád vnitřní služby, zajímat se o životní podmínky a potřeby podřízených a v nutných případech jim pomáhat.

Materiální zabezpečení vojáků z povolání vesměs pokrývá požadavky na uspokojování základních potřeb. Týká se finančních příjmů, úrovně zdravotnického zabezpečení, vystrojování, stravování v kasárnách a v polních podmínkách. Velitelé by měli věnovat pozornost využívání materiálních prostředků k podněcování podřízených ke kvalitativnímu plnění vojenských povinností a služebních funkcí.

Jednou z důležitých životních podmínek vojáků z povolání je volný čas. Plní funkce reprodukce pracovních činností a rozvoje osobnosti, uspokojování životních zájmů a osobních zálib. V současnosti je vzhledem k dlouhé pracovní době volný čas jednou z dominantních hodnot vojáků z povolání. Velitelé by měli k této závažné skutečnosti přihlížet a hledat možnosti, jak zajistit optimální dobu pracovní činnosti, aniž by byly narušeny požadavky bojové pohotovosti, plánované úkoly bojové a politické přípravy. Rezervy lze spatřovat v lepší organizaci práce, účelných činnostech, odpovědném a kvalitním plnění úkolů. „Zároveň je však třeba nezakrývat říci, že prostor volného času a možnosti uskutečňování připravovaných opatření budou tím větší, čím kvalitnější budou plněny úkoly bojové pohotovosti, organizován pevný vojenský režim a pořádek, dozorčí a strážní služba a čím důsledněji bude každý plnit své funkční povinnosti.“ [Čeloarmádní stranický aktiv k rozpracování a realizaci závěrů XVII. sjezdu KSČ v Československé lidové armádě, s. 18.]

S volným časem úzce souvisí i uspokojování nejrůznějších zájmů a zálib vojáků z povolání. Kulturní, sportovní a jiné zájmy a záliby jsou nedílnou součástí života socialistického člověka a podílejí se na jeho rozvoji. Omezený volný čas vojáků z povolání by proto neměl být vyčerpáván pouze regenerací fyzických a duševních sil, ale měl by být věnován i na uspokojování účelných zájmů a zálib. To je důležitým kompenzačním činitelem duševního vypětí a fyzické námahy z pracovní činnosti, urychluje obnovu duševních a fyzických sil. Významným dokumentem,

který napomáhá řešit tuto oblast života vojáků z povolání, je RMNO č. 17/1986 Zabezpečení doby volna vojáků ČSLA.

Poslední, ale neméně významnou oblastí rozvoje kolektivů vojáků z povolání, je **komunistická výchova a rozvoj iniciativy**. Obsahem této oblasti je ideově politická výchova, formování vztahu k vojenské službě a vojenskému povolání, rozvoj společenskopolitické činnosti, aktivity a iniciativy.

Kolektiv vojáků z povolání představují takovou sociální kvalitu, v níž dochází k aktivnímu osvojování požadavků sociálních rolí vojáků z povolání a formování jejich osobnosti. Kolektiv napomáhá vojákům z povolání nejen zvládnout potřebné vojenskoodborné vědomosti a dovednosti, ale získat i požadované ideově politické a morální kvality k úspěšnému vykonávání služebních funkcí.

V kolektivu dochází k mnohostrannému rozvoji společenskopolitické činnosti. Vojáci z povolání se aktivně podílejí na politickém životě, aktivně pracují ve stranických a svazáckých organizacích, zapojují se do masové politické práce. Kolektiv podněcuje a usměrňuje společenskopolitickou aktivitu svých členů, která je nepochybně žádoucí a svým účinkem společensky prospěšná. Současně kolektiv napomáhá vytvářet takové postoje a hodnotovou orientaci vojáků z povolání, které vyúsťují v hluboké socialistické přesvědčení o nutnosti spolehlivého zabezpečení obrany socialismu.

Nepostradatelným faktorem rozvoje kolektivů vojáků z povolání je pracovní ak-

tivita. Žádoucí není ovšem jakákoli pracovní iniciativa, ale společensky prospěšná, která je v souladu s celospolečenskými zájmy. Umožňuje plně využívat všech pracovních možností, dosahovat žádoucích výsledků v plnění úkolů, rozvíjet osobnost, zejména kvalifikaci každého člena kolektivu. V neposlední řadě napomáhá k uspokojení důstojníků a praporčíků z tvořivého charakteru vlastní práce a z pocitu sebeuplatnění, což zpětně pozitivně ovlivňuje jejich motivaci k vojenskému povolání.

Pracovní iniciativu nelze od členů kolektivu obecně vyžadovat. Velitel musí umět vést podřízené ke konkrétní iniciativě a tuto iniciativu podporovat a využívat ji. Věnovat pozornost každé iniciativě, i když má určité nedostatky (např. není ještě zralá k praktickému využití, není přesně formulována), snažit se rozpoznat v ní vše, co je užitečné a použitelné a dále ji rozvinout. Nebrat iniciativu vojáků z povolání, třebaže je běžná a častá, jako samozřejmost, ale vždy s uznáním jako něco, co bylo učiněno navíc.

Účinný výchovný vliv a rozvoj iniciativy členů kolektivu je zajišťován jednotným postupem velitelů, politických pracovníků a stranické organizace. Ti všichni svým cílevědomým a koordinovaným působením rozhodují o účinnosti ideově výchovné práce. Přitom za hlavní kritérium účinnosti výchovného vlivu kolektivu lze považovat hluboké pochopení a ztotožnění se s politikou KSČ, prokazované ve spolehlivém a odpovědném plnění uložených úkolů, ukázněném jednání a vysoké iniciativě vojáků z povolání.

V současnosti, kdy se u vojsk výrazně prosazuje vliv vědeckotechnického rozvoje, vzrůstá význam soudržných a vyspělých kolektivů vojáků z povolání pluku. Je to dané tím, že nová technika znásobuje možnosti člověka, ale současně klade mnohem vyšší požadavky na vojenskoodbornou připravenost, ideově politickou vyspělost, mravní zralost a psychologickou pevnost vojáků z povolání, vyžaduje vysoký stupeň bojové sladěnosti a dokonale organizaci práce kolektivů.